

вання та місце знаходження товариства, номери телефону або факсу, мотиви, спосіб і розмір зменшення статутного капіталу акціонерного товариства, дані про кількість акцій, що вилучаються, і їх загальну вартість, термін вилучення акцій та наслідки відмови акціонера від обміну акцій у зв'язку зі зменшенням статутного капіталу шляхом зменшення номінальної вартості акцій, а також строк подання заперечень кредиторів, який не може бути менший ніж 30 днів з дати опублікування повідомлення.

При зменшенні розміру статутного капіталу акціонерного товариства поєднувати емісійний дохід виникає при аналюванні акцій.

Емісійний дохід є невід'ємною частиною функціонування акціонерних товариств, так як він має істотний вплив на розмір статутного капіталу таких підприємств. Цей вплив проявляється через ті зміни які він викликає своєю появою. Поява емісійного доходу свідчить про перевищення ринкової вартості акцій над їх номінальною вартістю, тобто про одержання підприємством вигод від розміщення своїх акцій. Але вразі прийняття акціонерами рішення про викуп своїх акцій з метою анулювання, ця сума перевищення принесе підприємству збитки.

Список використаних джерел

1. *Бабіч В. В.* Фінансовий облік-2(Облік зобов'язань, капіталу. Звітність): навч. посіб. — К. : КНЕУ, 2010. — 433 с.
2. *Мельничук В.В.* Питання формування та обліку статутного капіталу аграрних підприємств // Вісник Рівненського державного технічного університету. Економіка. Збірник наукових праць. Випуск 1(14). — Рівне, 2002. — С. 103—115.
3. *Михайлов М. Г., Телегунь М. І.* Бухгалтерський фінансовий облік в сільськогосподарських підприємствах: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 472 с.

Опанасюк Б.В., магістрант
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., професор М.М. Коцупатрій

ОБЛІК І АУДИТ В УПРАВЛІННІ СТАТУТНИМ КАПІТАЛОМ У ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Для здійснення успішної виробничої фінансово — господарської діяльності кожне підприємство чи організація має в своєму розпорядженні необхідні власні господарські засоби.

За вартісними показниками це статутний капітал. Статутний капітал господарського товариства формують з метою забезпечення такого товариства активами для ведення підприємницької діяльності.

Дослідженням обліку і аудиту статутного капіталу займаються вітчизняні науковці, такі як : Амбросов В., Білик М., Дем'яненко М., Дем'яненко С., Дорош Н., Малік М., Юрчишин В., які зробили значний внесок у розробку теоретичних і методичних проблем відносин власності.

Метою статті є розкриття питань, які пов'язані з обліком та аудитом статутного капіталу в державних підприємствах.

Суб'єкти господарювання починають свою підприємницьку діяльність при первинному накопиченні власного капіталу для забезпечення господарської діяльності.

Власний капітал — це загальна вартість активів підприємства (матеріальних цінностей, грошових коштів, фінансових інвестицій тощо), які належать йому на правах власності і використовуються в процесі виробничої та іншої підприємницької діяльності.

Власний капітал має складну структуру, яка залежить від організаційно — правового статусу суб'єкта господарювання.

Фінансово-господарська діяльність підприємства будь-якої організаційно-правової форми і власності розпочинається з формування статутного капіталу.

Статутний капітал — це виділені підприємству або залучені ним на засадах, визначених законодавством, фінансові ресурси у вигляді грошових коштів або вкладень у майно, матеріальні цінності, нематеріальні активи, цінні папери, що закріплені за підприємством на праві власності або повного господарського відання. За рахунок статутного капіталу підприємство формує свої власні (основні та оборотні) кошти.

Порядок і джерела формування статутних капіталів залежить від типу підприємства і форми власності, на базі якого воно функціонує. В Україні права підприємств різних форм власності та типів закріплені у чинному законодавстві, зокрема в законах України «Про власність», «Про підприємство в Україні», «Про господарські товариства».

Розмір статутного капіталу підприємства в значній мірі визначає масштаби його виробничо-господарської діяльності, хоч, природно, не існує прямого зв'язку між розмірами статутних капіталів підприємств різних галузей і обсягом виробництва товарів і послуг на них, бо останнє визначається ще й такими факторами, як попит, пропозиція і ціна на товари та послуги, розмір

залучених кредитів та інших позикових фінансових ресурсів. У певній мірі розмір статутного капіталу впливає на можливості зовнішнього фінансування, ділову репутацію підприємства.

На державному підприємстві статутний капітал — це державні кошти і вартість матеріальних ресурсів, виділені підприємству у постійне користування та розпорядження з метою здійснення статутної діяльності.

Чинним законодавством встановлено, що здійснюючи право повного господарчого відання, підприємство володіє, користується, розпоряджається цими ресурсами, чинить по відношенню до них будь-які дії, що не суперечать закону і цілям діяльності підприємства. Розмір статутного капіталу державного підприємства визначається обсягом виробництва товарів і послуг на ньому.

Джерелом формування статутного капіталу державного підприємства є кошти, які належать державі. Вони виділяються або з державного бюджету, або за рахунок інших державних підприємств — у порядку внутрішньогалузевого і міжгалузевого перерозподілу фінансових ресурсів — за розпорядженням державних органів, що виконують функції по управлінню державним майном (капітал державного майна, міністерства і відомства України).

Зміна величини статутного капіталу можлива лише у випадках, регламентованих законодавством. Статутний капітал може збільшитися при:

- введенні в дію нових потужностей;
- реконструкції та модернізації обладнання;
- безкоштовному отриманні коштів від інших підприємств;
- дооцінці засобів;
- отриманні коштів внаслідок злиття декількох державних підприємств;
- виділенні додаткових коштів, зареєстрованих у статутних документах державними структурами.

Зменшується статутний капітал за рахунок щомісячного нарахування зносу по основним засобам або в результаті ліквідації та вибутті їх, а також злитті підприємств або їх ліквідації.

Статутний капітал приватизованого підприємства визначається в процесі інвентаризації та оцінки майна державного підприємства згідно з положенням, яке затверджене спеціально урядовою постановою.

Синтетичний облік статутного капіталу ведеться на рахунку 40 «Статутний капітал». Сальдо цього рахунка повинно відповідати розміру статутного капіталу.

По дебету рахунка 40 відображаються: кошти, отримані від інших підприємств і кошти, отримані в результаті злиття кількох державних підприємств.

По кредиту рахунка 40 зміни статутного капіталу відображаються: при ліквідації підприємства або в зв'язку з передачею коштів іншому державному підприємству.

Особливість аудиту на підприємствах державної форми власності зумовлена тим, що на рахунку 40 відображається вартість ОЗ, єдиним власником, яких є держава. Протягом поточного року на ньому відображаються операції, пов'язані з надходженням і вибуттям ОЗ, їх функціонуванням (нарахування амортизації), а також операцій, що відображають поповнення або зменшення оборотного капіталу. Величина статутного капіталу спеціально не реєструється при відкритті підприємства чи змінах у продовж функціонування.

При проведенні аудиту на державних підприємствах необхідно звертати увагу на відповідне збільшення або зменшення в статутному капіталі при проведенні переоцінки товарно-матеріальних цінностей.

Збільшення статутного капіталу здійснюється за рахунок ведення в експлуатацію об'єктів соціального будівництва, до оцінки виявлених при інвентаризації основних фондів, які раніше не були зараховані на баланс, а також шляхом індексації ОЗ.

Статутний капітал зменшується в частині ОЗ на суму вартості безкоштовно переданих ОЗ за розпорядженням вищестоящих органів, за рахунок списання об'єктів з балансу, уцінення ОЗ, їх ліквідації.

Законність і правильність записів щодо збільшення статутного капіталу, з'ясується шляхом його вивчення і зіставлення з діючим законодавством і порядком ведення бухгалтерського обліку. Іноді неправильно відносять до ОЗ спеціальних інструментів, МП. У разі виявлення таких фактів, необхідно запропонувати списати ці предмети із статутного капіталу, а також з'ясувати чому вони були віднесені до нього.

Важливим напрямком поповнення статутного капіталу є введення в дію нових ОЗ, що створені або придбані в процесі освоєння капітальних вкладень. Перевіряючи вказані записи, необхідно зіставити їх з записами за рахунками 10 «Основні засоби» та 15 «Капітальні інвестиції» з метою виявлення реальності, повноти та своєчасності збудованих чи придбаних об'єктів, облік яких здійснюється у складі ОЗ. Для цього необхідно перевірити наявність актів прийому і експлуатації таких об'єктів, їхню інве-

нтарну вартість, вказану у цих актах, та проектно-кошторисну документацію.

Якщо перевіркою встановлено факти безкоштовної передачі чи отримання ОЗ або МЦ, треба з'ясувати чи відображені ці операції в бухгалтерському обліку на рахунок 40, а у разі необхідності здійснити необхідні зустрічні перевірки за відповідними рахунками. При цьому слід перевірити первинні бухгалтерські документи — накладні на відпуск, визначити у яких кількостях і за якою ціною були передані цінності або ОЗ.

Статутний капітал виступає невід'ємною складовою частиною будь-якого товариства або підприємства, тому при проведенні перевірки аудитор повинен дотримуватися вимог діючого законодавства (закони, положення, нормативи та ін.). При перевірці формування статутного капіталу необхідно враховувати організаційно-правову форму підприємства, що перевіряється. Тому вивчення операцій з капіталом доцільно починати з перевірки юридичного статусу та права здійснення статутних видів діяльності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. №996-ХІУ, зі змінами та доповненнями.
2. Білик М. Д. Організація і методика аудиту сільсько-господарських підприємств: Підручник. — К.: КНЕУ, 2003. — 628 с.
3. Бондар М.І. Аудит в АПК: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2009. — 267с.
4. Савченко В. Я. Аудит: Навч. посібник — К.: КНЕУ, 2009. — 328 с.

Острікова О.В., студент
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., ст. викл. В.Ф. Мервенецька

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Облік заробітної плати працівникам займає одне з центральних місць у системі бухгалтерського обліку, тому що є невід'ємною частиною діяльності будь-якої організації. З одного боку, заробітна плата це основне джерело грошових доходів працівників, тому її величина значною мірою характеризує рівень